A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2004. május 7.)

a Spanyolország által az olívamaradék-olajat előállító üzemeknek nyújtott támogatási rendszerről C21/02 (ex NN 14/02) állami támogatás

(az értesítés a C(2004) 1635. számú dokumentummal történt)

(Csak a spanyol nyelvű szöveg hiteles)

(2005/350/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

miután az idézett cikknek megfelelően megtörtént az érdekeltek felkérése észrevételeik megtételére [1], és szem előtt tartva az említett észrevételeket,

mivel:

I. ELJÁRÁS

(1) A Bizottság 2001. december 14-én levélben kért információt a spanyol hatóságoktól az olívamaradék-olajat előállító üzemeknek nyújtott támogatási rendszerről.

(2) 2002. január 4-én a spanyol hatóságok értesítették a Bizottságot az olívamaradék-olajat előállító üzemeknek nyújtott támogatási rendszerről, amelyre vonatkozóan megszületett a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárás megindításáról szóló határozat.

(3) Mivel egy már elfogadott támogatási rendszerről volt szó, az felkerült a be nem jelentett támogatások listájára (NN 14/2002. sz. támogatás).

(4) 2002. március 12-én a Bizottság levél útján tájékoztatta Spanyolországot határozatáról, amely szerint e támogatási rendszer kapcsán megindítja a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárást.

(5) Az eljárás megindítására vonatkozó bizottsági határozat az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* [2] kihirdetésre került. A Bizottság felkérte az érdekelteket, hogy a kérdéses intézkedésekkel kapcsolatban tegyék meg észrevételeiket.

(6) 2002. április 15-én kelt levelében Spanyolország számos észrevételt küldött. 2004. április 2-án Spanyolország kiegészítő információkkal szolgált.

(7) A Bizottság a felkérés kapcsán nem kapott észrevételeket az érdekeltek részéről.

II. A TÁMOGATÁS RÉSZLETES LEÍRÁSA

(8) Elnevezés, rendszer: az olívamaradék-olajat előállító üzemeknek nyújtott támogatási rendszer.

(9) Költségvetés: A költségvetés becsült összege nem haladhatja meg az 1 202 024,21 eurót.

(10) Időtartam: egy év.

(11) Kedvezményezettek: az olívamaradék-olajat kinyerő, finomító és csomagoló üzemek.

(12) Az intézkedések célja: az üzemek termelési folyamatainak az Elnökségi Minisztérium (Ministerio de la Presidencia) 2001. július 25-i, az olívamaradék-olajban található egyes aromás szénhidrogének határértékeinek meghatározásáról szóló rendeletében előírt új feltételekhez való adaptálásának finanszírozása [3], valamint az olajprések megfelelő működésének biztosítása a 2001/2002-es gazdasági év alatt.

(13) Az intézkedések lehetséges következményei: a verseny eltorzulása bizonyos olívamaradék-olaj termelők javára, valamint az érintett piacok közös szervezése által hozott rendelkezések megszegése.

(14) Támogatási intenzitás, elszámolható költségek, felhalmozás: hitelkamat-jóváírás és hitelgarancia-jóváírás. A hitelek összege kedvezményezettek szerint változó.

[1] HL C 93., 2002.4.18., 2. o.
[2] Lásd az 1. lábjegyzetet.
[3] Boletin Oficial del Estado 178., 2001.7.26., 27397. o.

(15) Az alábbiakban kifejtésre kerül az eljárás megindításának indoklása.

(16) Az olívamaradék-olaj kinyerését, finomítását és csomagolását végző üzemek számára támogatás létrehozásáról szóló, 2001. november 14-i földművelési, halászati és élelmezési minisztériumi rendelet [4] által előirányzott kölcsönök összege legfeljebb 5 milliárd peseta (30 050 000 euró) lehet. E kölcsönöket a Földművelési, Halászati és Élelmezési Minisztérium (a továbbiakban „MAPA.", Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación)) kamatjóváírásban részesíti, és a kölcsönök hitelgaranciára is kedvezményt biztosíthatnak.

(17) A kölcsönök rendeltetése az üzemek termelési folyamatainak az Elnökségi Minisztérium 2001. július 25-i rendeletében előírt új feltételekhez való adaptálásának finanszírozása és az olajprések megfelelő működésének biztosítása a 2001/2002-es gazdasági év alatt.

(18) A kölcsönök egy kedvezményezettre eső egységnyi maximális összege a MAPA. megbízásából eljáró Olívaolaj Ügynökség (Agencia para el Aceite de Oliva) által kiállított jogelismervényben szereplő összeg. Ennek megállapításakor figyelembe veszik valamennyi üzemre és a termelési eljárás minden egyes szakaszára a 2001. július 3-i olajkészletek hitelesített mennyiségét, a csomagolóüzemeknek ettől a naptól a MAPA 2001. november 14-i rendelete hatálybalépésének napjáig kereskedelmi forgalmazásra átadott olaj mennyiségét és a készlet kilogrammonkénti 125 pesetás (0,761266 euró) maximális névleges árat.

(19) A kedvezményezetteknek a kamatok első lejárati dátuma előtt termelési eljárásaikat adaptálniuk kell az új feltételekhez, illetve meg kell kezdeniük azok adaptálását, a 2001/2002-es gazdasági év termelési mennyiségének pedig nagyságrendben hasonlónak kell lennie az előző három gazdasági év termelési mennyiségéhez.

(20) A kölcsönök maximális összege a különböző ágazatok esetében az alábbiak szerint alakul:

— a kitermelő üzemek esetében: 22 537 953,91 euró,

— a finomítók esetében: 4 507 590,78 euró,

— a csomagoló üzemek esetében: 3 005 060,52 euró.

(21) A Hivatalos Hitelintézet (ICO: Instituto de Crédito Oficial) – a pénzintézetek közreműködésével – hitelkeretet nyújt az alábbi feltételekkel:

— a kölcsönök futamideje egy év,

— a kamatláb a kölcsön odaítélésekor érvényes ICO referencia-kamatláb egy év műveleteire alkalmazva,

— a pénzintézetek nyeresége legfeljebb 0,75 százalékpont,

— a kölcsönökkel járó kockázatot a pénzintézetek viselik,

— a MAPA három százalékpontos kamattámogatást biztosít; a kedvezményezettek legalább 1,5 %-ot fizetnek.

(22) Amennyiben a kölcsönök elnyeréséhez kezességvállalás szükséges, a MAPA hitelgarancia kedvezményt biztosíthat az Állami Agrárgarancia Társaság (Sociedad Estatal de Caución Agraria) által nyújtott garanciákhoz. A garanciakedvezmény összege a kezelési költség fedezésére szolgál, és nem haladja meg a garanciával biztosított kölcsön esedékes egyenlegének 1 %-át.

(23) Az eljárás megindításakor a Bizottság figyelembe vette az alábbi megfontolásokat.

(24) A kölcsönkamatok jóváírása az olívamaradék-olaj kinyerését, finomítását és csomagolását végző üzemeknek nyújtott állami támogatásnak tekintendő. Ezenfelül egyes üzemek további állami támogatásban is részesülnek, amikor a kedvezményes kölcsönök garanciái kapcsán felmerülő kezelési költségek egy részének megfizetése alól mentesülnek.

(25) A kölcsönök a tervek szerint részben az üzemek termelési folyamatainak az Elnökségi Minisztérium 2001. július 25-i rendeletében előírt új szabványokhoz és feltételekhez való adaptálásának finanszírozására szolgálnak. Azonban a kedvezményes kölcsönök összege és a támogatás összege nem áll szoros kapcsolatban a termelési folyamatok adaptációs költségeivel. A kölcsönök egy kedvezményezettre eső egységnyi maximális összege valójában a MAPA megbízásából az Olívaolaj Ügynökség által kiállított jogelismervényben szereplő összeg, amelyet valamennyi üzemben és a termelési eljárás minden egyes szakaszában a 2001. július 3-án található olajkészletek hitelesített mennyisége és a csomagolóüzemeknek kereskedelmi forgalmazásra átadott olaj mennyisége alapján állapítanak meg. A Bizottság ebben a szakaszban nem rendelkezett olyan információkkal, amelyek szerint ezek a támogatások kapcsolatban állnának a mezőgazdasági ágazatban nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásokban [5] felsorolt elszámolható költségekkel összefüggő beruházásokkal.

[4] B.O.E. 278., 2001.11.20., 42443. o.

[5] HL C 28., 2000.2.1., 2. o.

(26) A rendelkezésre álló információ alapján tehát a Bizottság megítélése szerint a kölcsönök kamattámogatása és a kezességvállalási költségek egy részének jóváírása útján nyújtott támogatások olyan állami támogatásoknak tűntek, amelyek célja a termelők pénzügyi helyzetének javítása anélkül, hogy az ágazat fejlesztéséhez bármely formában hozzájárulnának (a mezőgazdasági ágazatban nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatások 3.5. pontja). Ezért az ebben a szakaszban esetleg odaítélt támogatások a közös piaccal összeegyeztethetetlen működési támogatásoknak látszottak. E támogatások semmiféle tartós hatást nem gyakorolnak az ágazat fejlődésére, azonnali hatásuk pedig az intézkedéssel együtt megszűnik (lásd az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága 1995. június 8-i ítéletét a T-459/93. sz., Siemens Rt. kontra Bizottság ügyben [6]. E támogatások közvetlen eredménye, hogy az érintett gazdasági szereplő e termékek tekintetében jobb termelési és értékesítési feltételekhez jut, mint a többi gazdasági szereplő (hazai területen és a többi tagállamban), akik nem részesülnek hasonló támogatásokban.

(27) Továbbá az olívamaradék-olaj kinyerését, finomítását és csomagolását végző üzemeknek nyújtott támogatások egy olyan termékre vonatkoznak – az olívaolajra –, amely az olaj- és zsírpiac közös szervezésének létrehozásáról szóló, 1966. szeptember 22-i 136/66/EGK tanácsi rendelet értelmében a piacok közös szervezésének hatálya alá tartozik [7], amelynek működésébe a tagállamoknak csak korlátozott mértékben szabad beavatkozniuk, mert ez a Közösség kizárólagos hatásköre. Az Európai Bíróság több ítéletében (lásd, többek között, az 1979. június 26-i ítéletét a 177/78. sz. ügyben [8] – Pigs and Bacon Commission kontra McCarren and Company Limited) kimondja, hogy a piacok közös szervezései teljes és kimerítő rendszereknek tekintendők, amelyek kizárják, hogy a tagállamok ezekkel ellentétes vagy ezekre káros intézkedéseket hozzanak. Éppen ezért ebben a szakaszban úgy tűnt, hogy e támogatások a piacok közös szervezése és következésképpen a közösségi normatíva megszegésének tekintendők.

(28) Ennek megfelelően a Bizottság az eljárás megindításának szakaszában úgy ítélte meg, hogy az elemzett támogatások a közös piaccal összeegyeztethetetlen működési támogatásoknak tekintendők és rájuk a Szerződés 87. cikkének (3) bekezdésében megfogalmazott kivételek közül feltehetőleg egyik sem vonatkozik, és ezért úgy döntött, hogy velük kapcsolatban megindítja a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást.

III. **SPANYOLORSZÁG ÉSZREVÉTELEI**

(29) 2002. április 15-én kelt levelében Spanyolország a következők szerint érvelt.

(30) 2001. július 3-án a spanyol kormány nevében az Egészségügyi és Fogyasztási Minisztérium (Ministerio de Sanidad y Consumo) határozatot hozott az adott pillanatban a spanyol piacon található összes olívamaradék-olaj befagyasztásáról az élelmiszeripari termelés valamennyi szakaszában.

(31) Az olívaolaj befagyasztásáról és nyilvános árusításának betiltásáról hozott döntés egyedül és kizárólag a fogyasztók érdekeinek védelmében született meg, mivel az előző napokban az egészségügyi követelmények betartásának felügyeletéért felelős különböző szervek által elvégzett ellenőrzések során kiderült, hogy a piacon található olívamaradék-olaj legalább részben olyan koncentrációban tartalmazott bizonyos, a policiklusos aromás szénhidrogének csoportjába tartozó vegyületeket, amely veszélyes a fogyasztókra nézve.

(32) Ez a körülmény késztette a spanyol kormányt arra, hogy 2001. július 25-én – az Elnökségi Minisztérium útján – rendeletet hozzon az említett olajakban található egyes policiklusos aromás szénhidrogének határértékeinek meghatározásáról és egyben előírta az olívamaradék-olaj előállítására alkalmazott termelési eljárásnál betartandó szabványosított munkaeljárást.

(33) Az intézkedések az 56 működő spanyolországi olajgyárban mintegy 30 000 tonna olívamaradék-olajkészletet érintettek, ezenfelül 12 000 tonna volt raktáron a 7 finomítóban, valamint 8 000 tonna a 150 spanyolországi csomagolóüzemben.

(34) A MAPA felmérte, hogy mekkora nehézséget okoz majd az ágazat számára az olívaolaj-gyártási idény csúcsidőszakában befagyasztott 50 000 tonna, mivel erre az évre több mint egymillió tonnás terméssel számoltak, s így a kinyert olívamaradék-olaj mennyisége minden bizonnyal meghaladja majd a 80 000 tonnát. Vagyis a 2002. év elejére 130 000 tonna olívamaradék-olaj lehetne raktáron, amelynek piaci elfogadása aligha várható.

(35) Spanyolországban az olívamaradék-olajat előállító üzemek feladata az olívaétolaj-gyártási melléktermékek – az olívacefre és az alperujo iszap – elszállítása. Mivel azonban krízishelyzet állt elő, kétségessé vált, hogy elszállítják-e az olajprésekből a cefrét és az alperujo iszapot a megfelelő létesítményekbe, ahol abból olívamaradék-olajat állítanak elő. Ennek elmulasztása felbecsülhetetlen nagyságú környezeti tragédiát okozott volna, hiszen az olajprések nem voltak felkészülve sem a melléktermékek határozatlan ideig tartó tárolására, sem pedig ezek dekontaminációjára.

[6] EBHT, 1995., II-1675. o.
[7] HL 172., 1966.9.30., 3025/1966. o. A legutóbb a 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.
[8] EBHT, 1979., 2161. o.

(36) Az olívamaradék-olaj előállítói a melléktermékeknek az olajprésekből való elszállításával tökéletesen megoldják az olívaolaj-előállítási folyamat során keletkezett környezeti problémákat. Hasonlóképpen, az olívamaradék-olaj kinyerése-finomítása-csomagolása-disztribúciója lánc döntő jelentőségű az ágazat gazdasági tevékenységében (a spanyol mezőgazdasági végtermék 10 %-át teszi ki).

(37) Az olívaolaj élelmiszeripari termelési láncának inaktív állapota és az ágazat ebből következő megbénulása lehetetlenné tennék a következő gazdasági év finanszírozását, mivel az előző év finanszírozásából eredő fizetési kötelezettségek egy része teljesíthetetlenné válna és ezért a pénzintézetek nem szívesen finanszíroznák az új gazdasági évet.

(38) A kormány célja az volt, hogy hozzájáruljon, hogy az egészségügyi készenlét elrendelése miatt a szokásos értékesítéseikből származó bevételektől első érintettek eleget tudjanak tenni az előző gazdasági évből eredő fizetési kötelezettségeiknek és még az újabb év kezdete előtt visszaszerezzék hitelképességüket a hitelintézetek szemében; továbbá, hogy előmozdítsa az egészségügyi szempontból teljesen biztonságos termelési folyamatokat és egyben helyreállítsa a fogyasztók bizalmát.

(39) A piacnak a spanyol kormány által élelmiszerbiztonsági okokból elrendelt befagyasztása miatt előállt kivételes helyzetről volt szó, bár sem a közösségi, sem a spanyol törvények nem határozták meg az észlelt anyagok mennyiségének felső határértékét. Átmeneti megoldást jelentő csekély jelentőségű intézkedésről volt szó egy olyan kivételes esetben – egy adott piac felfüggesztésének esetében –, amely nagyon súlyos következményekkel járhatott volna az egész spanyol olajgyártó ágazat számára.

(40) A támogatások odaítélésekor a kedvezményezettek bizonyos kötelezettségeket vállalnak. Az első követelmény a termelési folyamatok adaptációjának megkezdése az olívamaradék-olajban található – korábban sem a közösségi, sem a spanyol jogszabályok által nem szabályozott – egyes policiklusos aromás szénhidrogének határértékeiről szóló spanyol jogszabály új rendelkezéseinek teljesítése céljából. A második ellentételezés a kedvezményezettek kötelezettségvállalása arra nézve, hogy a 2001/2002-es gazdasági év teljesítménye az előző három évéhez hasonlóan alakul. Ily módon biztosítva van az olívamaradék-ágazat fejlődése és a szennyező hulladékok elszállítása.

(41) A támogatások célja nem egyszerűen a termelők pénzügyi helyzetének javítása az ágazat fejlődéséhez való hozzájárulás nélkül. E támogatások összeegyeztethetők a közös piaccal, mert olyan ösztönző erőt képviselnek, amely a kedvezményezettek részéről ellenszolgáltatásokat igényel. Ezenkívül nem pontos az az állítás, hogy a támogatások odaítélésekor egyedül az árat, a mennyiséget és a termelési egységet vagy a termelőeszközök egységét veszik figyelembe. A kölcsönök értékének meghatározására szolgáló mennyiségi referenciaszám mellett számos kötelezően teljesítendő követelmény is alapul szolgál.

(42) Az agrárszektorban rövid lejáratú, kamatjóváírásos kölcsönök formájában nyújtott állami támogatásokról („kezelési hitel") ([9]) szóló bizottsági közlemény elismeri, hogy más ágazatokhoz képest a közösségi mezőgazdaság hátrányos helyzetben van mind a rövid lejáratú kölcsönökre való utaltsága miatt, mind pedig ezek finanszírozása szempontjából. Ezeket a kölcsönöket nem szabad az agrárszektor bizonyos ágazatainak vagy szereplőinek szelektív, nem kizárólag a fenti nehézségekhez kapcsolódó indokokból történő támogatására felhasználni. Mindazonáltal az érdekelt tagállam megítélése szerint a fenti kölcsönökhöz nyújtott állami támogatásokból ki lehet zárni azon gazdasági tevékenységeket vagy szereplőket, amelyek számára a rövid lejáratú kölcsönök szerzése nem okoz nehézséget.

(43) Következésképpen Spanyolország úgy ítéli meg, hogy:

— kivételes eseményről van szó, amelyre alkalmazható lehetne a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott összeegyeztethetőség,

— a támogatás célja a piaci tevékenységnek az egészségügyi készenlét elrendelése miatti felfüggesztése következményeinek enyhítése; nem a kedvezményezettek kedvezőbb helyzetbe hozására irányul, hanem egy olyan termelőtevékenység fenntartására, amelyre teljes egészében szükség van ahhoz, hogy a környezeti egyensúlyt fenn lehessen tartani az olajgyártási folyamatban,

— ösztönző támogatásról van szó, amelynek elnyeréséhez a kedvezményezettek részéről az ágazat fejlődését előmozdító ellentételezésekre van szükség, ezért az esetre alkalmazhatóak a Szerződés 87. cikke (3) bekezdése c) pontjának rendelkezései,

— a rövid lejáratú hitelek hiánya akadályozná az olívaolaj-termelő tevékenység szokásos rendjét és megbénítaná az olívaolaj-termelési lánc működését, súlyosan eltorzítva a kereskedelmi feltételeket, ráadásul helyrehozhatatlan környezeti károkat okozva, ami a közérdekkel ellentétes,

— az érintett ágazat ebben a kivételes helyzetben a fogyasztói bizalomhiány miatt elveszítette piacát, ugyanakkor a bankok bizalmát is az idények finanszírozásához szükséges hitelképességét illetően, tehát a szükséges finanszírozást állami támogatásokkal kellett lehetővé tenni.

([9]) HL C 44., 1996.2.16., 2. o.

(44) 2004. április 2-i keltezéssel Spanyolország kiegészítő információkat küldött. Az információk szerint a piaci tevékenységnek az egészségügyi készenlét elrendelése miatti felfüggesztése és az új hatósági szabályozás következtében az olívamaradék-olajat ki kellett vonni a piacról. Az ágazat ezt az olajat – későbbi értékesítése céljából – újbóli finomításra, a tartalmazott policiklusos aromás szénhidrogén eltávolítására, átcsomagolásra és címkézésre a csomagolóüzemekbe szállította.

(45) Az állami intézkedés által érintett olívamaradékolaj-készletek becsült mennyisége 50 000 tonnát tett ki. Mivel a maximális becsült költségvetés 1 202 024,21 euró, az egy tonnára eső támogatás 24 euró. Minthogy egy tonna olívamaradék-olajat 600 euró költség terhel, a támogatás összege az olaj előállítási költségeinek 4 %-át teszi ki.

(46) Jelentős költségvonzattal járt az ágazat számára, és komoly veszteségeket okozott az ágazat üzemeinek az olajnak a piacról való eltávolítása, kicsomagolása, újbóli feldolgozása és csomagolása a későbbi értékesítés céljából. E költségek nagymértékben meghaladják a nyújtott támogatások összegét.

IV. A TÁMOGATÁSOK ÉRTÉKELÉSE

A Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése

(47) A kölcsönök kamatainak jóváírása az olívamaradék-olaj kinyerésével, finomításával és csomagolásával foglalkozó üzemeknek nyújtott állami támogatásnak tekintendő. Ezek közül az üzemek közül néhány további állami támogatásban is részesül, amikor a támogatott kölcsönök garanciáinak kezelési költségeit számukra részben jóváírják. Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy ezek az intézkedések szelektív állami támogatásoknak tekintendők.

(48) A Szerződés 87. és 88. cikke az I. mellékletben szereplő valamennyi olyan mezőgazdasági termékre alkalmazandó, amely a piac közös szervezésétől függ. Az olívamaradék-olajat kinyerő, finomító és csomagoló üzemek egy olyan termékkel, az olívaolajjal állnak kapcsolatban, amely a piac közös szervezésétől függ. Következésképpen a 87. és 88. cikk vonatkozik ezekre a támogatásokra.

(49) A 87. cikk (1) bekezdésének rendelkezésének megfelelően a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

(50) Ebben az esetben a támogatások a kedvezményezetteket olyan előnyben részesítik, amely csökkenti pénzügyi terheiket. A támogatásokat az állam nyújtja vagy állami forrásból származnak. Specifikusak vagy szelektívek abban az értelemben, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését előnyben részesítik – ebben az esetben az olívamaradék-olaj kinyerésével, finomításával és csomagolásával foglalkozó üzemeket.

(51) Ahhoz, hogy a támogatások a 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozzanak, érinteniük kell a tagállamok közötti versenyt és kereskedelmet. Ez azt feltételezi, hogy az intézkedés kedvezményezettjének gazdasági tevékenységet kell folytatnia. Az e rendelkezéssel kapcsolatos bírósági ítélkezési gyakorlat szerint a kereskedelmi forgalom érintett, ha a kedvezményezett vállalkozás olyan gazdasági tevékenységet folytat, amely a tagállamok közötti kereskedelmi forgalom tárgyát képezi. A puszta tény alapján, hogy a támogatás megszilárdítja a vállalkozás pozícióját más, a közösségen belüli kereskedelemben folyó versenyben részt vevő vállalkozásokkal szemben, a kereskedelmi forgalomra gyakorolt hatás megállapítható.

(52) Jelen esetben a kedvezményezettek gazdasági tevékenységet folytatnak: kinyerik, finomítják és csomagolják a tagállamok között kereskedelmi forgalom tárgyát képező olívamaradék-olajat. 2000-ben Spanyolország 7 160 250 euró értékben szállított olívamaradék-olajat a Közösségbe, míg 2 941 310 euró értékben importált ([10]).

(53) A kedvezményezett vállalkozások valójában a versenynek különösen kitett ágazatban tevékenykednek. Rá kell mutatni, hogy az olívaolaj ágazatban erős verseny áll fenn a közösségen belüli kereskedelmi forgalom tárgyát képező termékeket előállító különböző tagállamok termelői között. A spanyol termelők valamennyien részt vesznek ebben a versenyben, és jelentős mennyiségű mezőgazdasági terméket szállítanak más tagállamokba.

(54) Ennek következtében e támogatások befolyásolhatják a tagállamok közötti olívaolaj-kereskedelmet azáltal, hogy a támogatások az egyik tagállam aktív piaci szereplőinek kedveznek más tagállamok piaci szereplőinek hátrányára. A kérdéses intézkedések közvetlen és azonnali következménnyel járnak a spanyolországi olívamaradék-olaj termelési költségeit illetően. Így gazdasági előnyt biztosítanak más tagállamok hasonló támogatásban nem részesülő üzemeivel szemben. Tehát eltorzítják a versenyt, vagy annak eltorzításával fenyegetnek.

(55) Az előbbiek alapján a kérdéses támogatások olyan állami támogatásoknak tekintendők, amelyek megfelelnek a 87. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott feltételeknek. Mindazonáltal a 87. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott összeegyeztethetetlenség elve helyet ad kivételeknek is.

([10]) Forrás: Eurostat.

A Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja

(56) A 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja kimondja, hogy a közös piaccal összeegyeztethetők a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatások.

(57) Spanyolország szerint a piaci tevékenységnek a spanyol kormány által élelmiszer-biztonsági okból történt felfüggesztése rendkívüli esemény, amelyre vonatkozhatna a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott összeegyeztethetőség.

(58) Az állami támogatások közös piaccal való összeegyeztethetetlenségének a 87. cikk (1) bekezdésében meghatározott általános elve kivételeit illetően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy megszorítóan kell értelmezni a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontjában szereplő „rendkívüli esemény" fogalmát. Mostanáig a Bizottság kivételes jellegű eseményként fogadta el a háborúkat, a belső zavargásokat vagy sztrájkokat, továbbá fenntartásokkal és jelentőségüktől függően, a súlyos nukleáris vagy ipari baleseteket, illetve a nagy veszteségeket okozó tűzeseteket. Figyelembe véve, hogy ezen a területen nehéz előrelátónak lenni, a Bizottság dönti el, hogy e támogatások összeegyeztethetők-e vagy sem, külön-külön elemezve az egyes eseteket és szem előtt tartva az adott területtel kapcsolatos korábbi gyakorlatot (a mezőgazdaságban nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatások 11.2.1. pontja).

(59) Jelen esetben a támogatásnyújtás oka a spanyol hatóságok szerint az volt, hogy a hatóságok közbelépésére a spanyol kormány élelmiszerbiztonsági okokból felfüggesztette az olívamaradék-olaj piacának tevékenységét. Spanyolország azonban nem bizonyította be, hogy a piaci tevékenység felfüggesztése a Szerződés 87. cikke (2) bekezdése b) pontjának megfelelő rendkívüli esemény.

(60) Következésképpen e támogatások nem tartoznak a 87. cikk (2) bekezdésének b) pontjában leírt kivételek (rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatások) közé.

A Szerződés 87. cikkének (3) bekezdése

(61) A Szerződés 87. cikkének (3) bekezdésében megfogalmazott kivételeket csak akkor lehet alkalmazni, amikor a Bizottság döntése értelmében a támogatás szükséges a figyelembe vett célok megvalósításához. Ha olyan támogatások részesülnének ebben a kivételben, amelyek nem felelnek meg e feltételnek, a tagállamok közötti kereskedelmi forgalom megsértése és a versenynek a Közösség érdekei által nem indokolt torzítása kerülne engedélyezésre, következésképpen bizonyos tagállamok piaci szereplői tiltott előnyöket kapnának.

(62) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a kérdéses támogatásokat nem új beruházások ösztönzése vagy munkahelyek teremtése, sem pedig egy régió összes termelőit érintő infrastrukturális hátrányok horizontális kiegyenlítése céljából alakították ki, hanem a mezőgazdasági ágazat támogatására. Tehát alapvetően ágazati támogatásokról van szó, amelyeket a 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának rendelkezéseinek értelmében kell értékelni.

(63) A 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja kimondja, hogy a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben.

(64) A támogatások elnyerésének egyik feltétele az üzemek termelési eljárásainak adaptálása az Elnökségi Minisztérium 2001. július 25-i minisztériumi rendeletében meghatározott új szabványokhoz és feltételekhez. Azonban sem a támogatott kölcsönök összege, sem a támogatások összege nem áll összefüggésben a termelési eljárások adaptálásának költségeivel. Valójában a kölcsönök egy kedvezményezettre eső egységnyi maximális összege a MAPA megbízásából eljáró Olívaolaj Ügynökség által kiállított jogelismervényben szereplő összeg, amelyet az egyes üzemekben és a termelési eljárás valamennyi szakaszában 2001. július 3-án található hiteles olajkészletek és a csomagolóüzemeknek kereskedelmi forgalmazásra átadott olaj mennyisége alapján állapítottak meg. A spanyol hatóságok nem adtak át olyan információt, amely azt mutatná, hogy a támogatások a mezőgazdaságban nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásokban felsorolt elszámolható költségekhez kötődő beruházásokhoz kapcsolódnának. Sőt, ha feltételezzük, hogy ezek a támogatások beruházásokhoz kapcsolódnak, Spanyolország akkor sem nyújtott olyan tájékoztatást, amelynek segítségével ellenőrizni lehetne, hogy ezek a beruházási támogatások megfelelnek-e az idézett iránymutatásokban előírt feltételeknek.

(65) Spanyolország észrevételei között utal az agrárszektorban rövid lejáratú, kamat-jóváírásos kölcsönök formájában nyújtott állami támogatásokról szóló („kezelési hitel") bizottsági közleményre, de itt sem nyújt olyan tájékoztatást, amelyek segítségével ellenőrizni lehetne, hogy a támogatások megfelelnek-e a fenti közleményben megfogalmazott feltételeknek.

(66) Ezeket a támogatásokat megkülönböztetés nélkül kell nyújtani az agrárágazat összes gazdasági szereplőjének. Amennyiben kizárnának bizonyos tevékenységeket vagy szereplőket, a tagállamnak be kell bizonyítania, hogy a kizárás valamennyi esetben megfelelően indokolt volt. Spanyolország semmilyen ezzel kapcsolatos tájékoztatást nem adott. A támogatásnak szigorúan a hátrány ellentételezéséhez szükséges mennyiségre kell korlátozódnia, amelyet a tagállam állapít meg. Spanyolország ezzel kapcsolatban semmilyen tájékoztatással nem szolgált. Következésképpen, a támogatások nem felelnek meg az idézett közleményben előírt feltételeknek.

(67) Spanyolország 2004. április 2-án kelt levelében kifejtette, hogy a piaci tevékenységnek az egészségügyi készültség elrendelése miatti felfüggesztését a spanyol kormány 2001. július 3-án élelmiszer-biztonsági okokból hirdette ki. Ennek következtében a termelők kénytelenek voltak kivonni az olívamaradék-olajat a piacról és későbbi értékesítése céljából újbóli finomításra, a tartalmazott policiklusos aromás szénhidrogén eltávolítására, átcsomagolásra és címkézésre a csomagolóüzemekbe szállíttatni.

(68) Az ágazat üzemei számára az olaj piacról való kivonása és az újbóli forgalmazáshoz szükséges kicsomagolása, finomítása, becsomagolása és címkézése olyan költségekkel járt, amelyek jóval felülmúlják a kapott támogatások összegét.

(69) Az egészségügyi készültséget azután rendelték el, hogy a különböző ellenőrzések során végzett vizsgálatok nagy mennyiségű policiklusos aromás szénhidrogén jelenlétét mutattak ki az olívamaradék-olajban, többek között benzopirént, amely az Egészségügyi Világszervezet szerint rákkeltő anyag. Erre vonatkozó jogszabály hiányában az Elnökségi Minisztérium minisztériumi rendelet útján határozta meg egyes policiklusos aromás szénhidrogének határértékeit az olívamaradék-olajokban.

(70) Általános érvényű szabályként a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az érintett vállalkozások tartoznak felelősséggel a közösségi vagy a nemzeti jogszabályok előírásainak betartásáért az étolaj minőségét és biztonságát illetően. Az érvényes jogi szabályozásnak meg nem felelő olívamaradék-olaj újbóli forgalmazásához szükséges ismételt finomításából származó veszteség vállalati kockázatnak tekintendő, amelyet az érintett ágazat vállalkozásai viselnek. A Bizottság tehát általában nem ítélte úgy, hogy a fenti veszteségek ellensúlyozására nyújtott támogatások kifizetését a közös érdek vezérelte.

(71) Jelen esetben azonban a Bizottság figyelembe vette azt, hogy 2001 júliusáig sem a közösségi, sem a nemzeti jogszabályokban nem rögzítették egyes policiklusos aromás szénhidrogének határértékét az olívamaradék-olajban. Ezért az érintett ágazatban szokásos vizsgálatok között nem végezték el rutinszerűen a policiklikus aromás szénhidrogén vizsgálatát. Az a tény, hogy az olajnak a piacról való kivonása, az újbóli forgalmazásához szükséges kicsomagolása, finomítása, becsomagolása és címkézése által okozott veszteségek az ágazatban működő legtöbb vállalkozást érintették, arra enged következtetni, hogy jelen esetben a veszteségek nem tekinthetők a szokásos vállalkozási kockázat részének.

(72) Párhuzamot vonhatunk a mezőgazdaságban nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás 11.4. pontjával. Ennek megfelelően a Bizottság a tényleges kiadások 100 %-áig engedélyezi a támogatásokat az állati és növényi megbetegedések elleni harc érdekében egy közösségi, nemzeti vagy regionális szintű, megfelelően kidolgozott program részeként, amelynek célja a betegségek megelőzése, féken tartása vagy megszüntetése. Ennek érdekében törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések útján kell szabályozni az illetékes nemzeti hatóságok részvételét a betegség elleni harcban. A támogatás céljából hozott intézkedések tárgyát csak azon betegségek képezhetik, amelyek komoly aggodalomra adhatnak okot a hatóságok számára, és nem lehetnek olyan intézkedések, amelyekért ésszerű mértékben a gazdák is felelősséggel tartozhatnak. A támogatások célja lehet megelőzés, kártalanítás vagy e kettő kombinációja. Jelen esetben, amikor a probléma felmerült, nem létezett megfelelő nemzeti vagy közösségi jogszabály, de a 2001 júliusában sietve meghozott rendelkezések az olívamaradék-olajban található egyes policiklikus aromás szénhidrogének határértékeiről világosan bizonyították, hogy e probléma aggodalmat kelt a nyilvánosság körében.

(73) Ebben az összefüggésben engedélyezte a Bizottság a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján támogatás nyújtását a dioxinnal szennyezett állati takarmány megsemmisítéséhez (NN 105/1998 sz. támogatás). A támogatást kizárólag a szennyezett citrusgolyók és állati takarmányok szállításának és megsemmisítésének költségeire lehetett felhasználni, mégpedig környezeti és egészségügyi megfontolások figyelembevétele mellett. Az adott időpontig a közösségi jogszabályokban nem szerepelt az állati takarmányok elkészítésére használt anyagok dioxintartalmának megengedett felső határa.

(74) A fentieknek megfelelően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a támogatás elősegíti a gazdasági tevékenységek fejlődését az olívamaradékolaj-ágazatban. Továbbá, amennyiben az ágazat üzemei számára az olívamaradék-olaj piacról való kivonása, továbbá az újbóli forgalmazáshoz szükséges ismételt finomítás, a tartalmazott policiklusos aromás szénhidrogén kivonása, az átcsomagolás és a címkézés céljából történő elszállítása a csomagolóüzemekbe magasabb költségekkel jár, mint a kapott támogatás összege, a Bizottság úgy ítéli, hogy a támogatások miatt a kereskedelmi forgalom feltételei nem módosulnak a közös érdeket sértő módon.

V. **KÖVETKEZTETÉS**

(75) A Bizottság végezetül arra a következtetésre jutott, hogy Spanyolország a szóban forgó támogatásokat törvényellenesen nyújtotta, és ezzel megszegte a Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének rendelkezéseit. A támogatások azért törvényellenesek, mert odaítélésükkor a Bizottság még nem nyilatkozott arról, hogy a közös piaccal összeegyeztethetők-e vagy sem. Mindazonáltal ezek a támogatások összeegyeztethetők a közös piaccal, és esetükre alkalmazni lehet a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjában elrendelt kivételeket, mivel az ágazat fejlesztését szolgáló intézkedésekről van szó,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az olívamaradék-olaj kinyerését, finomítását és csomagolását végző üzemek számára támogatás létrehozásáról szóló, 2001. november 14-i földművelési, halászati és élelmezési minisztériumi rendelet alapján Spanyolország által az olívamaradék-olaj kinyerését, finomítását és csomagolását végző üzemeknek a kölcsönök kamatainak jóváírása és a garanciák kezelési költségeire adott kedvezmény formájában nyújtott állami támogatások a közös piaccal összeegyeztethetőek.

2. cikk

E határozat címzettje a Spanyol Királyság.

Kelt Brüsszelben, 2004. május 7-én.

a Bizottság részéről

Franz FISCHLER

a Bizottság tagja